

орієнтований на людей освічених, котрі мають бажання не тільки відпочити протягом туру, а й дізнатися щось нове про історію й культуру споживання вина.

Список використаних джерел:

1. Басюк Д.І. Науково-теоретичні основи розвитку винного туризму/ Д.І. Басюк // Географія та туризм: науковий збірник. – К.: Альтерпрес, 2012. – Вип. 19. – С. 28 – 37.

2. Винно-коньячна карта півдня України: насолодіться смаком життя! [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.igotoworld.com/ua/article.htm>. – Назва з екрана.

3. Михайлюк О.Л. Перспективи розвитку винних туристичних кластерів на Півдні України / О.Л. Михайлюк // Науковий вісник, ОНЕУ, № 1 (181), 2013. – С. 29 – 41.

Дьяченко А., Литвиненко О., студентки
Науковий керівник: Доній В.С.,
ВП "КНУКіМ", м. Миколаїв

**ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ РЕСУРС МИКОЛАЄВА
(НА ПРИКЛАДІ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ М.М. АРКАСА)**

Сучасний туризм стає глобальним чинником розвитку цивілізації, однією зі складових економіки, соціальної сфери, духовної культури. «Нове розуміння культури в суспільному розвитку й усвідомлення необхідності збереження культурного різноманіття у світі розширюють перспективи культурного туризму як ресурсу регіонального розвитку, а також впливу на соціальну й культурну сферу, екологію, зовнішньоекономічну діяльність і міжнародні відносини» [1] – зазначає науковець Л. Божко.

Миколаївщина є потенційно багатим регіоном у різних напрямках туризму, адже, область славиться не лише природними багатствами, а й культурно-історичними здобутками. Наш край славетний адміралами, письменниками, інженерами, художниками, громадськими діячами тощо, які зробили вагомий внесок у розвиток нашого міста та держави. Серед когорта видатних діячів слід виокремити постать великого патріота і пропагандиста української мови, історії і культури, фольклориста – Миколи Миколайовича Аркаса. Його ім'я відоме не тільки в Україні, а й далеко за її межами. М. М. Аркас зробив величезний внесок в утвердження ідеї національної

свідомості українського народу та у розвиток національної культури. Місту Миколаєву відомий українець М.М. Аркас присвятив значну частину життя, не раз згадуючи свою Батьківщину у творчості.

То ж, метою нашого дослідження є огляд миколаївських місцин, пов'язаних з життям та творчістю М. Аркаса.

Життя та діяльність видатного земляка становить коло наукових інтересів миколаївських істориків, митців, таких як П. Тригуб, М. Багмет, В. Жадько та А. Ситченко, діяльність яких спрямована на популяризацію творчості М. Аркаса, на розвиток та збереження спадщини в культурно – історичному просторі краю.

Одним з найвідоміших місць у Миколаєві пов'язаних з іменем М. М. Аркаса є його сімейний будинок. Для спорудження у 1878 році було обрано одну з кращих ділянок в місті – на перехресті Адміральської і Соборної вулиць, навпроти міської управи і Адміралтейського собору. Сьогодні тут знаходиться Будинок творчості молоді. Леви, які перебували перед парадним входом, свого часу були випсані адміралом Миколою Андрійовичем Аркасом з Італії, і зроблені з Родоського мармуру чудовим італійським скульптором Уліссом Камбіо. [2]. Такими скульптурами тварин прикрашали величні європейські палаци. Сьогодні ми можемо побачити левів біля входу до Каштанового скверу, де і зараз вони, як мовчазні вартові міста, спостерігають за життям городян. Один лев спить, у нього закриті очі, а другий напевно, на сторожі.

З метою вшанування пам'яті славетного земляка 9 листопада 1992 року на вулиці Адміральській, де колись стояв будинок Аркасів, у 2002 році було встановлено пам'ятний знак за ініціативи Миколаївського обласного відділення Українського фонду культури, при підтримці управління культури облдержадміністрації та товариства охорони пам'яток. Авторами пам'ятного знаку стали В. Федорук, А. Бондаренко. Також у рамках заходів Аркасівського року (2002-2003) на вулиці Нікольська, 13, у будинку, де народився майбутній композитор та історик було встановлено меморіальну дошку, авторства Народного художник України, скульптора Ю. Макушина . На полірованому граніті написано золотими літерами: «В цьому будинку 7 січня 1853 року народився історик, етнограф, український композитор, автор «Історії України-Русі», опери «Катерина», засновник Миколаївської «Просвіти» Аркас Микола Миколайович» [3].

Важливим є факт, що М. М. Аркас, разом з головним командиром Чорноморського флоту і портів Е. Голиковим та діячем науки В.Рюмінім на території Спаського урочища заснували яхт-клуб, який став улюбленим місцем

для миколаївців. З 1901 по 1909 року Микола Миколайович був його командором. Будівля яхт-клубу розташована в північно-західній частині міста на річці Південний Буг, спроектована в стилі італійського Ренесансу архітектором і членом яхт-клуба Леопольдом Роде. Це один з перших та найстаріших яхт-клубів в Україні. На початку 20-го століття Миколаївський яхт-клуб перебував під покровительством самого великого князя Олександра Михайловича. Почесними членами яхт-клубу були: князь Костянтин Костянтинович, віце-адмірала Олексій Пещуров, Микола Копитов та інші відомі особистості історії. Нині на базі Миколаївського яхт-клубу успішно працює Обласна спеціалізована дитячо-юнацька школа олімпійського резерву з вітрильного спорту «Обласний яхт-клуб». Яхт-клуб завдяки своїй оригінальній архітектурі та історії є одним із «Семи чудес Миколаєва» [4].

Микола Аркас відомий не тільки як видатний історик, а й талановитий композитор. У 1881 році він написав свою першу ліричну народно-побутову оперу за сюжетом поеми Т.Г. Шевченка – «Катерина». Опера з великим успіхом була поставлена трупною Марка Кропивницького у Москві, а згодом - у Мінську, Вільнюсі, Києві. Митці Миколаївського академічного українського театру драми та музичної комедії до 150-річчя від дня народження композитора відтворили у слові і музиці його нетлінну спадщину – оперу «Катерина». Опера стала лауреатом та переможцем багатьох театральних фестивалів, зокрема Міжнародного театрального фестивалю «Мельпомена Таврії» та Всеукраїнського фестивалю театрального мистецтва «Від Гіпаніса до Борисфена». Показ вистави відбувся і на сцені Національного академічного театру ім. І. Франка у Києві [3]. Тому, ще однією привабливою для туристів локацією є Миколаївський художній російський драматичний театр.

М. М. Аркас активно займався просвітницькою діяльністю. І не дивно, що одному з найкращих учбових закладів міста Миколаєва, Першій українській гімназії, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року присвоєно ім'я цього видатного діяча. Директор гімназії С. В. Бережного ініціював встановлення скульптури Аркаса в гімназії. До речі, автором є відомий миколаївський скульптор В. Макушин [3].

Видатний українець прожив недовге, але плідне творче життя. Його поховано поруч з церквою на миколаївському Некрополі – кладовищі, розташованому на околиці Миколаєва на березі річки Інгул, у сімейному склепі поряд з батьками. Ухвалою виконкому Миколаївської обласної ради депутатів трудящих від 2 липня 1971 року склеп Аркасів охороняється як пам'ятка історії та культури [3].

Таким чином, дослідивши основні туристичні об'єкти пов'язані з життєдіяльністю М. Аркаса, а саме, сімейний будинок Аркасів, аркасівські леви, яхт-клуб, перша українська гімназія ім. Аркаса, ми можемо підсумувати, що ці місця є цікавими та привабливими для туристів, вони захоплюють своєю історією, адже, хто не знає свого минулого, той не вартий майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Божко Л.Д. Культурний туризм як важливий чинник соціально-культурного розвитку регіонів України: Культура України, 2011. – Випуск 32.
2. Історія Адміральського будинку на Соборній [електронний ресурс] / Історія Адміральського будинку на Соборній – Режим доступу: <http://share.ram.com.ua/content/istoriya-admiralskogo-budinku-na-soborniy.html>. – Назва з екрана.
3. Шануючи пам'ять великого земляка: бібліографічний покажчик/ Центральна бібліотека ім. М.Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва; склад. Сергєєва О. В. – Миколаїв, 2012.– 24 с.
4. Миколаївський яхт-клуб [електронний ресурс] / Миколаївський яхт-клуб– Режим доступу: <http://samsobi.com.ua/index.php/ukraina/black-sea-region/204-interesting-black-sea-region/161-mykolaiivskyi-yakht-klub> - Назва з екрана.

Залужна Є. А., студентка

Науковий керівник: Пінчук А.С.,
к.е.н., доцент, ВП «МФ КНУКіМ»,
м. Миколаїв

МИКОЛАЇВСЬКІ КАТАКОМБИ. «ПІДЗЕМНЕ МІСТО»

Миколаївські катакомби – мережа підземних ходів і лабіринтів під містом. Підземні порожнини можуть мати як природний (природний) характер –у слідстві природних явищ, землетрусів, вулканів, розломів землі, так і штучне –у результаті діяльності людини. Підземелля могли служити притулком,